

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 1

1. a. Mida teeksid järgmiste probleemide korral?

Eksid metsas ära.	Pöleb kulu.	Väänasid kodus jala välja.	Kass ei saa puu otsast alla.	Sul on kõrge palavik.
Tunned õues imelikku lõhna.	Keemiatunnis toimub plahvatus.	On toimunud liiklusõnnetus, kus vigastatuid ei ole.	Näed jões inimest, kes karjub appi.	Näed oma maja ees suurt põtra.

b. Mis on Eesti hädaabinumber? Millal tuleb sellel numbril helistada? Mida peab helistaja rääkima?

2. Loe tekst läbi ja kontrolli oma vastuseid ülesandele 1.

Hädaabinumbril 112 helista, kui:

- vajad kiiret arstiabi,
- on tulekahju või selle kahtlus,
- toimus plahvatus või on selle oht,
- on tugev õhureostus,
- inimene on kusagile kinni jäänud,
- linnas on ohtlik metsloom,
- on pinnareostus,
- inimene on uppumas,
- toimus varing või on selle oht,
- on gaasiavarii või -leke,
- on veereostus,
- juhtus õnnetus, kus on kannatanuid.

Telefonile 112 võid helistada lauatelefonilt või mobiiltelefonilt (ka ilma kaardita).

Ilma kaardita helista ka juhul, kui mobiiltelefonside võrk on hõivatud.

Ütle selgelt ja rahulikult,

- mis juhtus,
- kuhu on abi tarvis (täpne aadress või asukoht),
- koha tunnus (mis värvi maja, mitmes trepikoda vms),
- kuidas sellele kohale ligi pääseb,
- kas keegi saab vastu tulla.

Ära katkesta kõnet enne, kui päästekorraldaja seda lubab.

3. a. Kuula tekste 20 ja 21 ja pane kummagi kohta kirja järgmine info.

Mis on juhtunud?	Kas on kannatanuid?	Kas on vaja välja sõita? Kuhu?

b. Vasta küsimustele kummagi dialoogi kohta.

1. Kas helistaja tegi õigesti, et helistas päästeametisse? 2. Kui ohtlik oli situatsioon? 3. Kas helistaja andis infot õigesti? Kui mitte, siis mis vigu ta tegi? 4. Kuidas oleksid sina antud situatsioonis käitunud ja rääkinud?

4. Töötage paaris. Koostage dialoog. Lõpetage fraasid oma sõnadega.

Dispetšer	Helistaja
1. Mis ____?	1. Meil on siin ____.
2. Öelge palun lühidalt, mis ____.	2. Ma ei tea ____ ja ma ei tunne ____.
3. Kui kaua ____?	3. Ma ei ____, natuke ____.
4. Sõidame kohe _____. Öelge palun ____.	4. Aadress on ____.
5. Hästi. Kohe _____. Tulge palun ____.	

5. Töötage paaris. Saad õpetajalt rollikaardi. Tööta juhise järgi.

6. Vali üks situatsioon ja jutusta sellest kaaslastele. Vasta kaaslaste küsimustele.

Nägid õnnetust pealt.	Olid õnnetuses osaline.	Kuulsid mingist õnnetusest.
-----------------------	-------------------------	-----------------------------

GRAMMATIKA JA LUGEMINE 1

GRAMMATIKALISA 10

TAGASÖNAD

1. a. Vaata fotot ja jäta võimalikult täpselt meelde, mis kus asub. Pane õpik kinni ja vasta õpetaja küsimustele.

b. Töötage paaris. Leppige kokku mingi väike ese, mida peitma hakkate. Seejärel vaatab üks paariline pilti ja mõtleb välja koht, kuhu seda asja saab peita ning kirjutab koht paberile. Teine paariline hakkab kaudsete küsimuste abil mõistatama, kuhu ese peideti. Küsimustes peab kasutama küsimusele *kuhu?* vastavaid tagasõnu.

Näide: *Ma arvan, et sa peitsid selle padja alla.*

TEHTI / EI TEHTUD

GRAMMATIKALISA 29

2. a. Loe tekste ja täida nende kohta vihikusse tabel.

Kes?	Mis kuriteo tegi?	Mis aitas politseinikel teda (neid) tabada?

- Võrus **saadi kätte** korterivargad, kes **ei märganud**, et varastatud õmblusmasinal **jooksis järel** niidirull. Niit **katkes** kuriteopaigast parkümmend meetrit eemal, kus vargaid **ootas** auto. Politseinikud **tegid** ümbruskonna elanike abiga kiiresti **kindlaks**, mis värvi ja marki see auto **oli**.
- Tartus **tabati** korterivaras, kes **ei suutnud** kiusatusel vastu panna ja **jõi tühjaks** pudeli kapist leitud koduveini ning **jäi** pärast seda võõrasse korterisse **magama**.
- Üks mees **vabanes** vanglast ja **murdis** kohe **sisse** riidepoodi, et vanad riided soliidsemate vastu vahetada. Järgmisel hommikul **leiti** kuriteokohalt tema vanad riided, mille taskus **oli** vangi isikutunnistus koos fotoga.
- Tallinna tanklates **tegutses** kord varaste trio, kelle töömeetod **oli** järgmine. Kõigepealt **sises** tanklasse noormees, kes **hakkas** müügisaali keskel spagaati ja kukerpalli **tegema** ning hundiratast **viskama**. Kõik müügisaalis olnud inimesed, müüjad ja turvamees kaasa arvatud, **jäid** seda etendust loomulikult suu lahti **vaatama**. Samal ajal **tühjendasid** noormehe kaks kaaslast kaupluseriideid. **Võeti** alati kõige väärtuslikumat – alkoholi, telefonikaarte – ning **jalutati** rahulikult kauplusest välja. Seda triot **ei püütud** kunagi kinni.

b. Kirjutage ülesande a-osa tekstist välja kõik paksus kirjas tegusõnad (koos tegijaga, kui see on tekstis nimetatud). Mis on ilma tegijata tegusõnade tunnused?

Tegija	Tegevus
-----	<i>saadi kätte</i>
<i>korterivargad</i>	<i>ei märganud</i>
<i>niidirull</i>	<i>jooksis järel</i>

TEHTI / EI TEHTUD

GRAMMATIKALISA 29

3. Vali paksus kirjas sõnade õige vorm. Lõpeta lause.

1. Vargad **varastasid** / **varastati** õmblusmasina, aga ei ____.
2. Nad **said kätte** / **saadi kätte**, sest ____.
3. Korterivaras **jõi** / **joodi** tühjaks pudeli koduveini ja ____.
4. Mees **murdis sisse** / **murti sisse** riidepoodi, kus ta ____.
5. Järgmisel päeval **leidis** / **leiti** vanade riiete taskust ____.
6. Tallinnas **jälgis** / **jälgiti** mitu korda varaste trio esinemist ____.
7. Sel ajal, kui üks varas **tegi** / **tehti** erinevaid trikke, ____.
8. Neid vargaid **ei saanud kätte** / **ei saadud kätte**, sest ____.

KIRJUTAMINE 1**1. Töötage paaris järgmiste punktide järgi.**

- Paariline A, loe läbi esimene kiri. Paariline B, loe läbi teine kiri. Mõlemad kirjad kirjeldavad sama sündmust.
- Kirjuta loetud kirja kohta seitse konkreetset küsimust.
- Esita oma küsimused paarilisele ja märgi tema vastused lühidalt üles.
- Vasta paarilise küsimustele.
- Tee kokkuvõte: missugused paarilise vastused kattuvad sinu kirjas olnud infoga ja missugused erinevad.

Esimene kiri

Eile juhtus minuga hirmus lugu, mille tõttu olen veel praegu väga õnnetu. Päev algas küll nii mõnusalt, aga lõppes ikka halvasti. Kõigepealt käisin paar tundi linnas poode mööda, ostsin ühe ilusa pluusi ja paar head plaati ning jõin koos Sikiga kohvi. Siis aga märkasin, et kell on juba nii palju ja kiirustasin koju. Ootasin Vabaduse väljakul trammi ja siis helistas mulle Piia, kes kutsus mind külla. Mul oli hea meel ja otsustasin kohe tema juurde sõita. Kohe tuligi tramm number 4, mis oli aga nii täis, et pressisin ennast vaevaga sisse. Sõitsime siis Kadrioru suunas ja mõtlesin, mida Piiale külakostiks kaasa viia, kui äkki märkasin, et minu kõrval seisev noormees hoiab minu jope taskust kinni. Mõtlesin, et no mida ta tahab. Siis trügis ta aga juba minust eemale trammi esiukse poole ja kui tuli peatus, hüppas maha. Vaatasin talle veel järele ja mõtlesin, et täitsa kena noormees. Siis aga!!! Mulle tuli meelde, et panin ju enne mobla taskusse. Kontrollisin taskut ja muidugi – see „kena” noormees oli lahkunud koos minu armsa mopsiga. Ma ei teagi, mis nüüd teha? Ilma mobiilita olen täitsa abitu.

Marju Pihlakas

Teine kiri

Tallinna Kesklinna Politseijaoskond

29. mai 2008

Seletuskiri

Mina, Marju Pihlakas, sõitsin 29. mail 2008 umbes kell 12.30 trammiga nr 4 Vabaduse väljakult Kadrioru suunas. Tramm oli täis ja seetõttu jäin pärast sisenemist seisma ukse kõrvale. Minu kõrval seisis kaks noormeest. Järsku märkasin, et ühe noormehe käsi on minu jope tasku juures. Mulle tuli meelde, et mul on taskus mobiiltelefon. Kontrollisin kiiresti, kas telefon on alles ja sain aru, et seda enam taskus ei ole. Vaatasin, kus on noormees, kes enne minu kõrval seisis ja märkasin, et ta on juba trammi esiukse juures. Kohe tuli ka peatus ja noormees hüppas välja ning jooksis ära. Noormees oli umbes 180 cm pikk ja kõhn. Tal olid heledad õlgadeni juuksed. Seljas oli tal tume lühikeste varrukatega spordisärk ja jalas vist teksased. Arvan, et noormees oli 20–25-aastane.

Minu mobiiltelefon oli helesinine Samsung N555.

M. Pihlakas

Marju Pihlakas
Risti 67–76, 222 Tallinn
Tel 444 444
E-post: marjupihlakas@ttt.ee

2. Loe läbi kiri, mida sa enne ei lugenud. Võrdle kirju järgmiste punktide järgi.

a. Pikkus.	c. Vormistus.
b. Kõnekeeke kasutamine.	d. Detailide kirjeldamine.

3. Saad õpetajalt töölehe. Tööta juhise järgi.

KUULAMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Kirjelda pildiseeriat. Mida sa iga pildi kohta kindlalt võid öelda ja mida arvad?

2

1

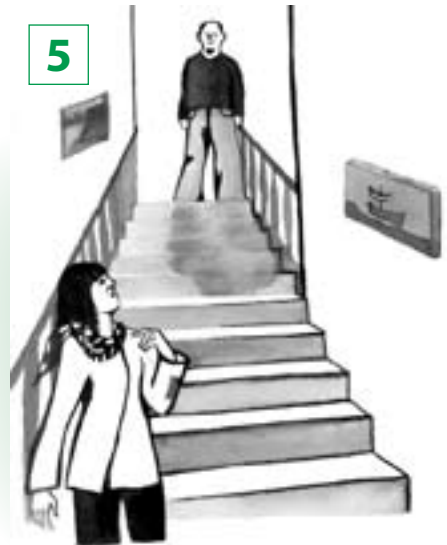
3

4

5

2. a. Kuula teksti 22 ja ütle, millest inimene rääkis. Võrdle ülesande 1 vastustega.

b. Töötage paaris järgmiste punktide järgi.

- Õppija A, kuula teksti ja leia vastused A-osa küsimustele. Õppija B, kuula teksti ja leia vastused B-osa küsimustele.
- Seejärel kirjutage koos paarilisega kuuldu põhjal lühike lugu, nii et vastate kõigile küsimustele järjest (A1, B1 jne).
- Andke oma lugu teisele paarile.
- Õpetaja loeb ette õiged vastused. Kontrollige teise paari vastuseid. Iga õige vastus annab ühe punkti. Kelle kirjutis on kõige täpsem?

A	B
1. Kus neiu elas?	1. Kui suur maja oli neiu onul ja mitu inimest seal elas?
2. Kuidas sai neiu tavaliselt aru, kas onu on kodus või ei ole?	2. Kuhu neiu laupäeval sõitis ja mis kell ta tagasi koju jõudis?
3. Mida tegi neiu pärast seda, kui ta autoga koju toodi?	3. Miks neiu ehmus, kui ta oma tuppa läks?
4. Mida neiu mõtles, kui nägi, et tema tuba on segamini?	4. Mida neiu ukse taga kuulis ja mida ta siis tegi?
5. Miks tahtis neiu varast jälitada?	5. Mida kuulis neiu, kui hakkas trepist alla mine-ma? Kuidas ta reageeris?
6. Kes tuli trepist üles?	

3. Kuula teksti 23 ja pane järgmised sündmused õigesse järjekorda.

- Onu ei saanud uksest välja.
- Onu ja neiu teatasid loost politseile.
- Onu kuulis läbi une, et keegi tuli trepist üles, aga arvas, et see on neiu.
- Onu kuulis, et keegi tuleb jälle trepist üles.
- Onu magas oma toas.
- Onu murdis ukse lahti.
- Onu nägi neiut.
- Onu otsustas varga kinni püüda.
- Onu ärkas üles ja tahtis vaadata, mis toimub.
- Politsei tabas varga.
- Varas nägi võtmeid ja keeras onu toa ukse lukku.
- Varas pani meeldivad asjad kotti.
- Varas läks ära ja vedas kotte enda järel.

4. Vasta kuulnud teksti põhjal küsimustele.

- Kui raske see kuritegu sinu arvates oli?
- Kas seda kuritegu oleks saanud vältida? Kuidas?
- Mida oleksid sa teinud neiu asemel teisiti?
- Mida oleksid sa teinud onu asemel teisiti?
- Mis karistuse sa vargale määraksid?

5. Töötage rühmas järgmiste punktide järgi.

- Jutusta ühest kuriteost (loe ajalehest või interneti mustast kroonikast, mingist loetud detektiivromaanist või filmist) võimalikult detailselt.
- Kaaslased kuulavad ja püüavad võimalikult palju meelde jätta.
- Pärast jutustamise lõppu esita oma jutu kohta fakte kontrollivaid küsimusi, millele üks kaaslasest vastab. Kui tähelepanelik ta oli?

6. Töötage rühmas. Arutage, kuidas saaks varguste arvu vähendada. Reastage järgmised punktid tähtsuse järjekorras ja kommenteerige. Võite punkte ka lisada.

- Tõhustada naabrivalvet.
- Suurendada politseinike arvu.
- Muuta karistused rangemaks.
- Suurendada inimeste palku.
- Võimaldada inimestele tasuta huvitegevust.
- Vähendada hindu.

- g. Tõsta inimeste teadlikkust oma vara valvamise osas.
- h. Rääkida probleemist rohkem (TVs, ajakirjanduses jm).
- i. Arutleda koolis selle teema üle rohkem.

LUGEMINE JA RÄÄKIMINE 2

1. Loe uudis läbi. Leia selle järel olevatele lausetele oma arvamuse järgi lõpp.

Toimus tuletõrjevõistlus, kus osalesid tavalised inimesed. Võistlejad said järgmise legendi: „Bensiinijaamas on toimunud plahvatus, puhkenud on tulekahju, on kannatanuid. Võistkond peab kustutama tule, päästma kannatanud, andma esmaabi. Sündmuskohal on mõned tulekustutusvahendid (pulberkustutid, tulekindlast materjalist kustutustekk), mida võib kasutada. Lisaks seisab seina ääres veetünn. Aega ülesande sooritamiseks on kolm minutit.”

Mida peaksid võistlejad tegema?

1. Kõigepealt tuleks a) kustutada tuli. b) tõmmata kannatanu tulest eemale.
2. Kannatanu riided tuleks kustutada a) teda mööda maad veeretades. b) tema riideid millegagi pekstes.
3. Kannatanu põlenud kohtadele a) tuleks valada vett. b) ei tohi vett valada.
4. Seejärel tuleks a) kiiresti kustutada tuli. b) kiiresti kontrollida kannatanu hingamist ja pulssi.
5. Kannatanu tuleks kiirabi tulekuni a) asetada külili. b) jätta selili.
6. Tuli tuleks kustutada a) tulekustutusvahenditega. b) veega.

2. Loe läbi tuletõrjeinseneri kommentaar eelmise ülesande lahenduste kohta. Kontrolli oma vastuseid ülesandele 1.

Sellises olukorras ei ole vaja hakata kõigepealt tuld kustutama, vaid tuleks kannatanu tulest eemale tõmmata. Pärast kannatanu eemaldamist vahetust ohukohast on vaja kustutada tema põlevad riided, jahutada põlenud kohta veega, kontrollida teadvust-hingamist-pulssi ning keerata ta püsivasse küliliasendisse kiirabi ootama. Ja alles seejärel peaks hakkama likvideerima bensiinipõlengut.

Tulemõllus satuvad väljaõppimata inimesed sageli paanikasse ja käituvad siis mõtlematult. Näiteks püütakse kannatanu riideid kustutada teda pekstes, selle asemel oleks targem inimest kas või maas veeretada, kui tulekustutusvahendeid pole käepärast.

Tihti arvatakse ka, et kannatanule ei tohi vett peale valada. Tegelikult on kindlasti vajalik põlenud kohti veega jahutada. Seejärel on vaja kiiresti kontrollida, kas kannatanu on teadvusel, kuidas ta hingab ja milline on tema pulss.

Mõnikord arvavad inimesed, et kannatanut ei tohi liigutada, sest nii võivad tekkida näiteks selgroovigastused. Kuigi see oht on tõesti olemas, ei tohiks seda ka üle hinnata. Kannatanu, kes on sisse hinganud mürgiseid põlemisgaase, võib selili olles oksendada ja lämbuda. Nii et kindlasti on vaja ta kuni kiirabi tulekuni külili panna.

Kui kannatanu abistamiseks on tehtud kõik võimalik, tuleb kustutada tuli. Muidugi ei saa bensiini kustutada veega, vaid selleks tuleks kasutada spetsiaalseid tulekustutusvahendeid.

3. Leia paarid, mis väljendavad sama mõtet.

1. On vaja kannatanu tulest eemale tõmmata.	a. Kannatada saanud kehaosi tuleb jahutada.
2. Inimest tuleb veeretada.	b. Põlengu likvideerimiseks on vaja kasutada tulekustutusvahendeid.
3. Põlenud kohtadele tuleb valada vett.	c. Tuleb likvideerida põleng.
4. Kannatanut ei tohi jätta selili.	d. Viga saanud inimene tuleb viia ohukohast kaugemale.
5. On vaja kustutada tuli.	e. Viga saanu tuleb panna külili.
6. Bensiini ei saa kustutada veega.	f. Kannatanut on vaja rullida mööda maad.

4. Vasta küsimustele oma arvamuse järgi.

1. Mis on bensiinjaama tulekahju puhul kõige ohtlikum?
2. Kas selliseid õnnetusi juhtub tihti? Mis põhjusel need juhtuvad?
3. Milliseid õnnetusi juhtub veel sageli? Mis põhjusel?
4. Kas oled ise sattunud mõne õnnetuse pealtnägijaks? Kuidas käitusid?
5. Mida oleks sul vaja veel õppida, et ohuolukorras targemini käituda?

5. Vali üks ohuolukord (tulekahju, plahvatus, liiklusavarii vm). Kirjuta kuus soovitus: kolm soovitus, kuidas tuleks ohuolukorras käituda, ja kolm soovitus, mida ei tohiks ohuolukorras teha.

KIRJUTAMINE 2

1. a. Loe kooliõpilaste vabandusi hilinemise korral. Millised neist ei vabanda sinu arvates hilinemist? Miks?

- a. Buss jäi hiljaks.
- b. Auto läks katki.
- c. Pidin ootama onu, kes oli lubanud meile külla tulla, aga kellel polnud võtit.
- d. Jäin lifti kinni.
- e. Kaotasin uksevõtme, seepärast ei saanud tulla enne, kui see oli üles leitud.
- f. Kohtasin kooliteel enesetapjat ja veensin teda ümber.
- g. Kukkusin ja väänasin jala välja.
- h. Ma ei leidnud sobivaid riideid, mida selga panna. Kõik olid mustad, katki, kortsus või pesus.
- i. Meie meriseal tulid pojad.
- j. Mul oli tugev peavalu.
- k. Pidin tädilapsi hoidma.
- l. Tige koer hammustas mind.
- m. Äratuskell ei helisenud.

b. Mis on kõige tavalisemad põhjused, miks inimesed hilinevad? Mis põhjusel sina oled hilinenud?

2. Loe läbi seletuskiri ja kirjuta sellest välja kolm sündmust, mille tõttu neiu kooli hilines.

Kas tema hilinemine oli põhjendatud?

Pärna kutsekooli direktor

Seletuskiri

Hilinesin 28. aprillil 2009. aastal kooli kaks tundi. Tavaliselt ei jää ma kunagi hiljaks, aga sellel hommikul juhtus palju ebatavalisi sündmusi. Helistas vanaema, kes oli maalt linna sõitnud ja lubas kohe meile külla tulla. Pidin vanaema ära ootama, sest tal pole meie korteri võtit. Kõik teised pereliikmed olid juba kodust lahkunud ja vanaema ei oleks uksest sisse saanud.

Kui vanaema kohale jõudis, jooksin ruttu uksest välja ja astusin lifti, et rutem üheksandalt korruselt alla saada. Lift hakkas sõitma, järsku aga kustusid kõik tuled ja lift jäi seisma. Kui olin liftis umbes 15 minutit oodanud, läksid uksest õnneks iseenesest lahti ja ma sain välja.

Kui rohkem midagi poleks juhtunud, oleks ma veel võib-olla teise tundi jõudnud. Aga järsku märkasid veel, et olin kiiruga pannud selga seeliku ja džempri, mille värvid omavahel üldse kokku ei sobi. Sain kohe aru, et nii ei ole küll võimalik kooli minna. Jooksin kiiresti kaubanduskeskusesse ja ostsin endale uue džempri. Seejärel tulin kohe kooli ja jõudsin täpselt kolmandaks tunniks.

Kristel Kuusk
KKR-2 tudeng

16. aprill 2009

ENNEMINEVIK

GRAMMATIKALISA 22

3. a. Tutvu järgmiste lausetega. Ütle, millal kasutame enneminevikku ja kuidas moodustakse ennemineviku vorm.

Enneminevik ja lihtminevik

1. **Helistas** vanaema, kes **oli** maalt linna **sõitnud**.

X

Vanaema **oli** maalt linna **sõitnud**.

Vanaema **helistas**.

Lihtminevik

2. **Helistas** vanaema, kes **sõitis** maalt linna.

Sündmuste toimumise hetk minevikus

X

X

Vanaema **sõitis** maalt linna.

Vanaema **helistas**.

b. Leia ülesande 2 tekstist veel kolm ennemineviku kasutusnäidet. Põhjenda ennemineviku kasutamist.

TINGIVA KÕNEVIISI MINEVIK

GRAMMATIKALISA 25

4. a. Võrdle järgmisi lauseid. Millal kasutame tingiva kõneviisi minevikku?

Tingiva kõneviisi minevik	Tingiva kõneviisi olevik (ja tulevik)
1. Kui vanaema oleks varem tulnud , siis oleks Kristel varem kodust lahkunud .	1. Kui vanaema tuleks varem, siis lahkuks Kristel kodust varem.
2. Kui vanaema ei oleks helistanud , siis ei oleks Kristel teda oodanud .	2. Kui vanaema ei helistaks , siis ei ootaks Kristel teda.

b. Leia ülesande 2 tekstist kaks tingiva kõneviisi mineviku kasutusjuhtu.

5. a. Jätka lausealgusi ülesande 2 teksti põhjal.

1. Kui lift **ei oleks katki läinud**, siis ____.

2. Kui neiu **oleks läinud** kooli nende riietega, mis tal seljas olid, siis ____.

b. Lõpeta laused oma arvamuse järgi. Kasuta tingiva kõneviisi minevikku.

1. Neiu **oleks pidanud** ____.

2. Neiu **oleks võinud** ____.

3. Mina **oleksin** tema asemel ____.

6. Meenuta mõnd juhist, kui sa kooli hilinesid, või mõtle see juhus välja. Kirjuta seletuskiri.

GRAMMATIKA 2

SÕNATÜÜBID

GRAMMATIKALISAD 2, 4

1. a. Tutvu ühe sõnatüübi põhivormide moodustamisega. Moodusta samad vormid sõnapaarist *uudishimulik ajakirjanik*.

	Ainsus	Mitmus
Nimetav (missugune?)	rahulik	rahulikud
Omastav (missuguse?)	rahuliku	rahulikkude / rahulike
Osastav (missugut?)	rahulikku	rahulikke

b. Kasuta sulgude asemel sobivat sõna tabeli alt. Võrdle kaaslastega.

Ainsus	Mitmus
Ma ei ela (<i>missuguses?</i>) rajoonis.	Ma olen elanud (<i>missugustes?</i>) rajoonides.
(<i>Missuguse?</i>) inimesega on kerge suhelda.	(<i>Missuguste?</i>) inimestega on raske suhelda.
(<i>Kelle?</i>) töö on väga huvitav.	(<i>Kelle?</i>) töö ei ole eriti huvitav.
(<i>Kellele?</i>) peab tött rääkima.	(<i>Kellele?</i>) ei pea alati tött rääkima.
Ma ei ole kunagi (<i>kellega?</i>) vestelnud.	Ma ei ole kunagi (<i>kellega?</i>) vestelnud.
Jooks on tervisele (<i>missugune?</i>).	Jooks ja rattasõit on tervisele (<i>missugused?</i>).
Ma tean paari (<i>keda?</i>).	Ma tean paljusid (<i>keda?</i>).
Ma tunnen paari (<i>missugust?</i>) inimest.	Ma tunnen palju (<i>missuguseid?</i>) inimesi.

Nimisõnad: politseinik / ametnik / ajakirjanik / kunstnik / kirjanik / aednik
 Omadussõnad: kasulik / kahjulik / ohtlik / õnnelik / imelik / rahulik / sõbralik / ettevaatlik / vajalik / tervislik

SÕNATÜÜBID

GRAMMATIKALISAD 2, 4

2. a. Tutvu ühe sõnatüübi põhivormide moodustamisega. Moodusta samad vormid sõnadest tase ja ese.

	Ainsus	Mitmus
Nimetav (mis?)	võti	võtmed
Omastav (mille?)	võtme	NB! võtmete
Osastav (mida?)	võtit	võtmeid

b. Kasuta joonel sõna võti õiges vormis.

Ainsus	Mitmus
Anna mulle selle toa ____.	Anna mulle selle toa ____.
Ta andis mulle ____.	Ta andis mulle ____.
Mul ei ole seda ____.	Mul ei ole neid ____.
Tegin sellest ____ koopia.	Tegin nendest ____ koopiaid.
Keerasin ukse ____ lahti.	Keerasin ukse ____ lahti.

TEGUSÕNA JA NIMISÕNA

3. a. Jätka näidise järgi. Moodusta tegusõnast nimisõna.

Tegusõna	Nimisõna
plahvatama	plahvatus
kahtlema	kahtlus
reostama	
korraldama	
kannatama	
lahendama	

b. Kasuta joonel sobivat nimisõna a-osast.

1. Bensiinjaamas on toimunud ____ . 2. Tuleb täita tuletõrjujate ____ . 3. Meil ei ole ____ tuletõrjujate professionaalsuses. 4. Mahavoolanud bensiin tekitab ka loodus ____ . 5. Selle likvideerimiseks tuleb leida tark ____ ja on vaja ____ .

PIDAMA

4. Tõlgi sõnad. Kasuta sõna *pidama* mineviku vormis.

Sõnad		Laused
Olevik	Minevik	Minevik
pean + <i>mida tegema?</i>	pidin + <i>mida tegema?</i>	1. Neiu ____ kodust ära minema.
pean <i>mida?</i>	pidasin <i>mida?</i>	2. Ta ____ oma sõpradega pidu ja tuli koju öösel.
pean <i>kelleks? milleks? missuguseks?</i>	pidasin <i>kelleks? milleks? missuguseks?</i>	3. Onu ____ neiu vargaks.
pean <i>meeles</i>	pidasin <i>meeles</i>	4. Onu ja neiu ei ____ varga tundemärke meeles.
pean <i>kinni</i>	pidasin <i>kinni</i>	5. Politseinikud ____ varsti varga kinni.

PANEMA

5. Tõlgi sõnad. Kasuta lauses sobivat abisõna. Üks sõna jääb üle, koosta sellega oma lause.

Sõnad	Laused
kinni	1. Keegi pani maja ____ .
kirja	2. Õnneks pani üks inimene seda ____ ja helistas telefonil 112.
tähele	3. Dispetšer pani aadressi ____ ja saatis komando välja.
selga	4. Tuletõrjujad panid tulekindlad riided ____ ja sõitsid kohale.
põlema	5. Tuletõrjujad panid oma oskused tõsiselt ____ ja suutsid tule kustutada.
proovile	

KEEGI / MISKI

GRAMMATIKALISA 13

6. a. Tutvu sõnade *keegi*, (*mitte*) *keegi* ja *miski*, (*mitte*) *miski* käänamisega. Jätka näite järgi. NB! *t* ja *s* kõrvale kirjutame *-ki*, muidu *-gi*.

Kes?	keegi	(mitte) keegi	miski	(mitte) miski
Kelle?	kellegi	(mitte) kellegi	millegi	(mitte) millegi
Keda?	kedagi	(mitte) kedagi	midagi	(mitte) midagi
Kellele?	kellelegi	(mitte) kellelegi	millelegi	(mitte) millelegi
Kellel?				
Kellelt?	kelleltki		milleltki	
Kellest?				
Kellega?				

b. Tutvu sõnade *kuskil* ja *(mitte) kuskil* muutmisega. Jätka näite järgi.

Kuhu?	kuskile	(mitte) kuskile
Kus?	kuskil	
Kust?	kuskilt	

c. Loe dialoog ette. Kasuta joonel sobivat sõna a- või b-osast nii, et A lausetes on jaatavad vormid ja B lausetes eitavad vormid. Lisa dialoogi veel mõned küsimused ja vastused.
Näide: *Kas keegi teadis, et sind pole kodus? Ei, mitte keegi ei teadnud.*

A: Kas ____ teadis, et teid pole kodus?

B: Ei, ____ teadnud.

A: Aga kas te nägite ____ maja juures?

B: Ei, ma ei näinud ____.

A: Kas te nägite ____ imelikku?

B: Ei, ma ei näinud ____ imelikku.

A: Kas te helistasite ____?

B: Ma ei helistanud ____.

A: Kas te palusite ____ abi?

B: Ma ei palunud ____ abi.

A: Kas te rääkisite ____?

B: Ei, ma ei rääkinud ____.

A: Kas te käisite ____ veel?

B: Ei, ma ei käinud rohkem ____.